

Centre for Health
Equity Studies

Anders Hjern

barnläkare, professor
Sachsska Barnsjukhuset

Stockholms
universitet

Karolinska
Institutet

CHESS is a collaboration between Stockholm University and Karolinska Institutet.

**Hälsa och sociala livsvillkor hos
unga vuxna som förlorat en förälder
i dödsfall under barndomen**

Rapport 3 från projektet "Barn som anhöriga" från CHES,
Stockholms universitet/Karolinska Institutet i samarbete
med Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet

Anders Hjern, Arzu Arat, Mikael Rostila, Lisa Berg & Bo Vinnerljung

Nka Barn som anhöriga 2014:3

Nka Linnéuniversitetet

chess
Centre for Health
Equity Studies

Lagen om barn som anhöriga

Hälso- och sjukvården ska särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med

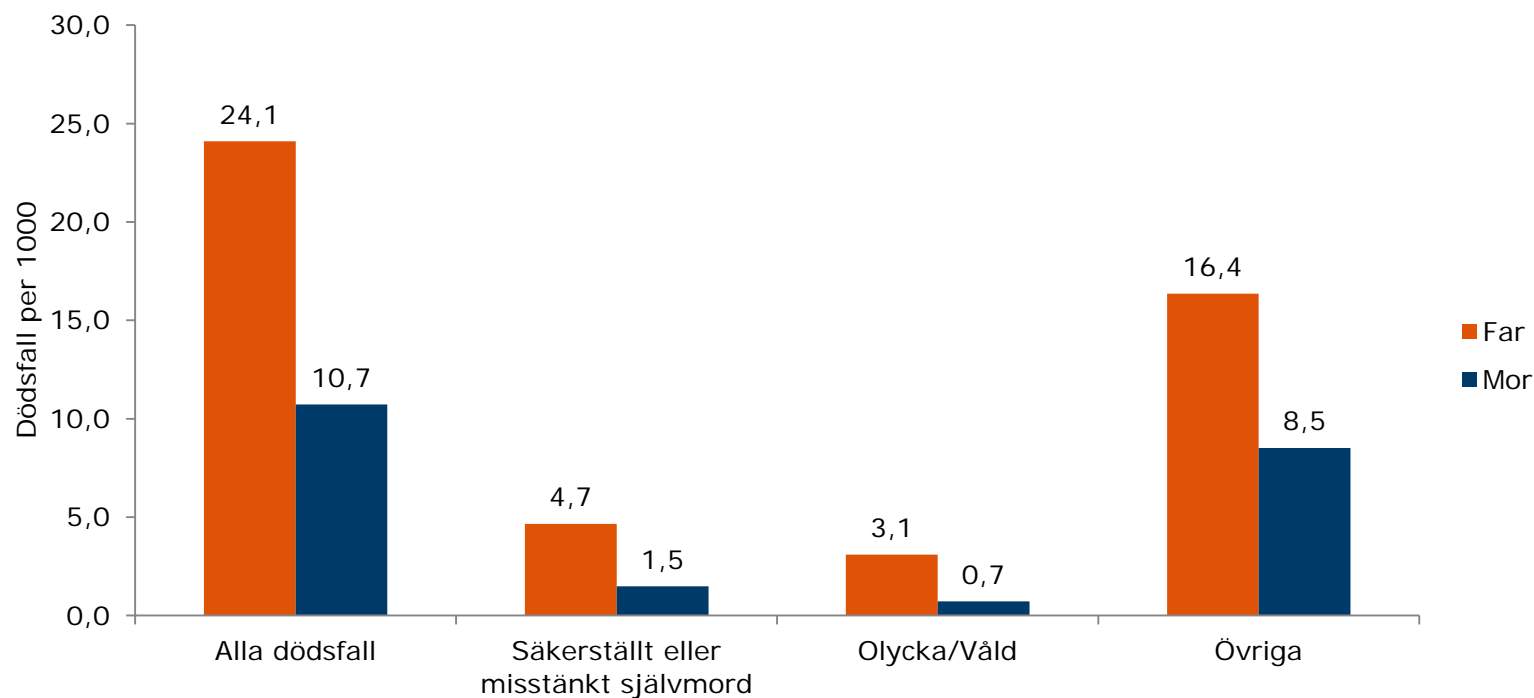
- 1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,*
- 2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller*
- 3. är missbrukare av alkohol eller annat beroendeframkallande medel.*

Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med oväntat avlider.

Att studera barns hälsa med hjälp av register

- De nordiska ländernas personnummer ger en unik möjlighet att följa individer över tid i offentliga befolkningsbaserade register
- Möjlighet att länka register till varandra (efter godkänd etisk ansökan och sekretessprövning av ansvariga myndigheter)
- Ett bra statistiskt underlag och mycket goda förutsättningar för epidemiologisk forskning

**Barn som förlorat en förälder: Andel av barn födda 1973-89 som förlorade
minst en förälder innan de fyllde 18 år efter dödsorsak. (1/1 000)**

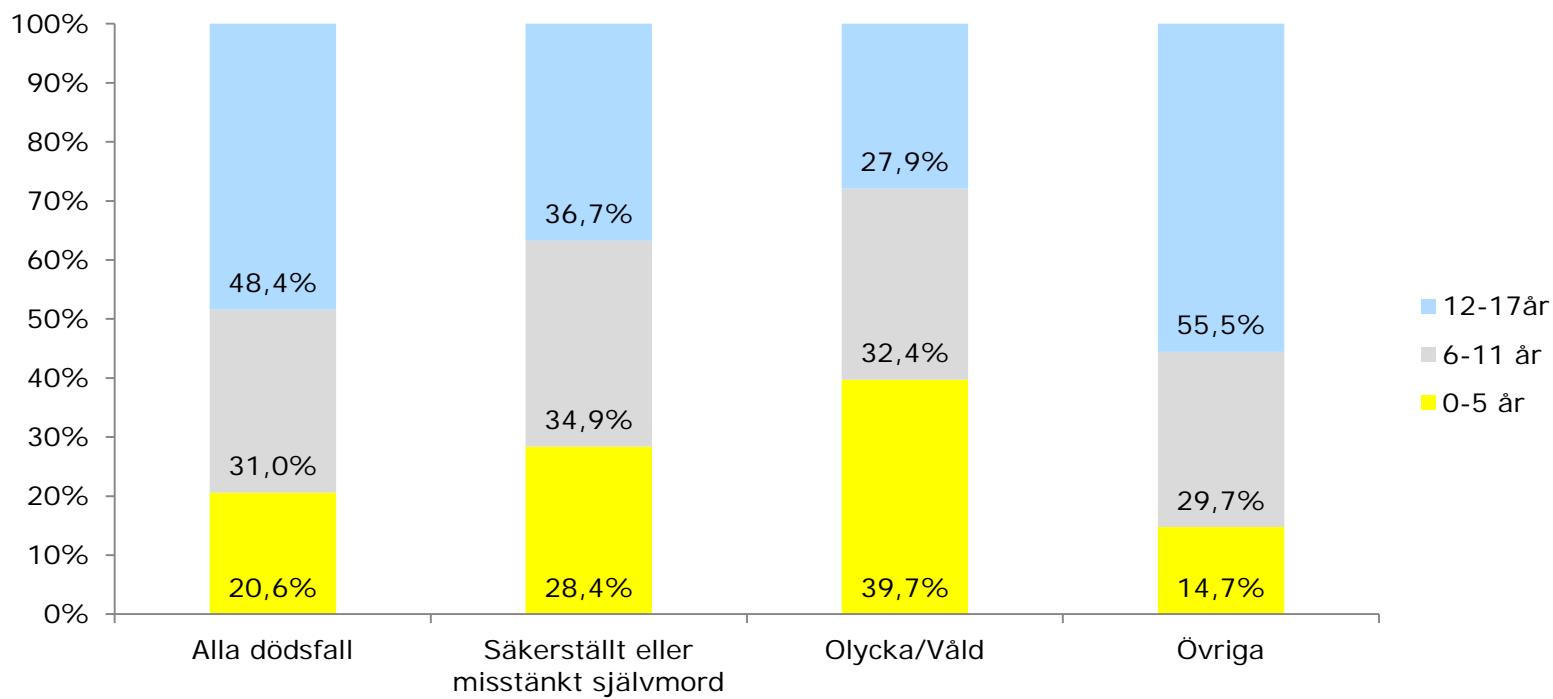

→ 3.4% av barnen födda 1973-1989 förlorade minst en förälder

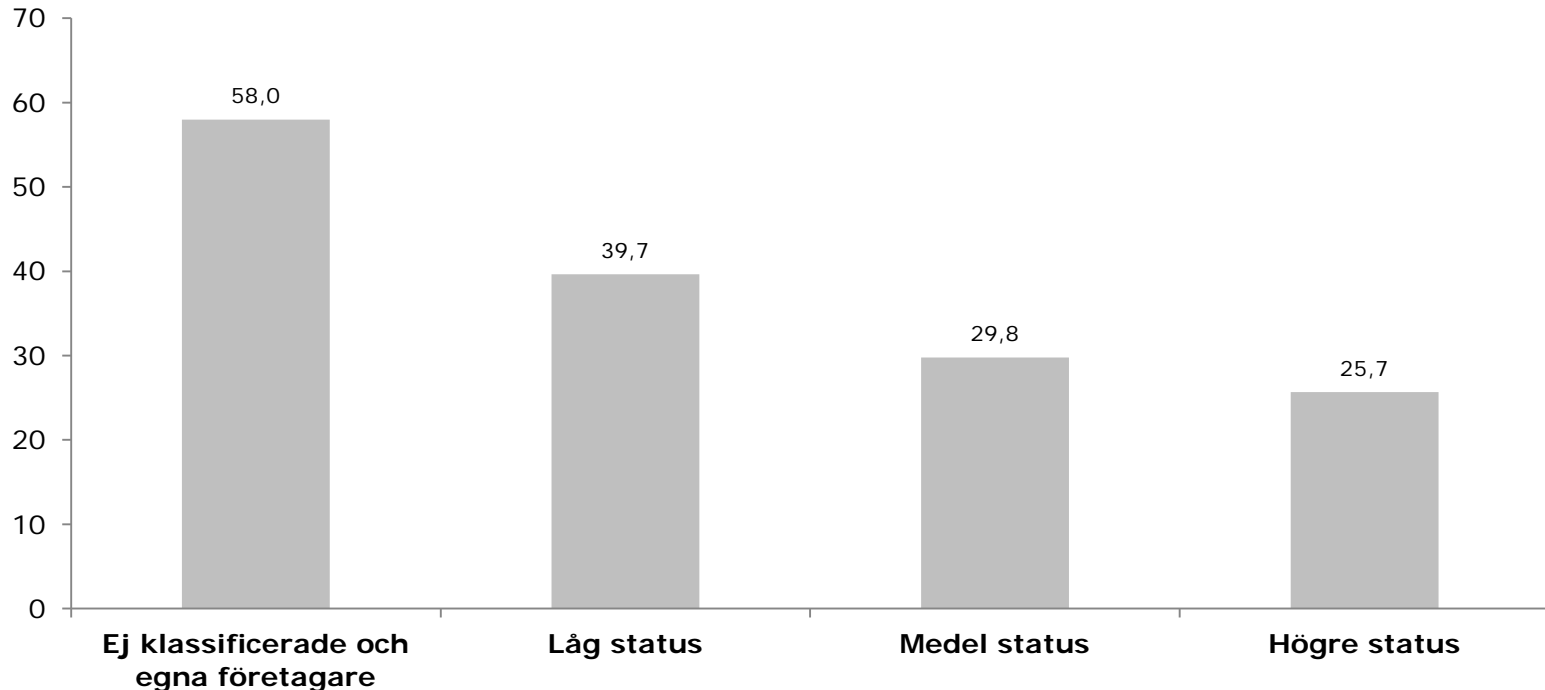
→ Under åren 2006-2008 ca 3,500 barn årligen

Varav 600-650 barn som förlorat en förälder pga plötslig, oväntad död

Barnets ålder vid faderns dödsfall efter dödsorsak.

Hushållets SEP i Folk och Bostadsräkningen 1990 och dödsfall hos någon eller bägge föräldrar hos barn födda i Sverige 1973-89, uppföljda till 18 års ålder (1/1000).

Centre for Health
Equity Studies

Anonymiserade analyser av registerdata

- Dödsorsaksregistret
- Koppla föräldrar till barn (Flergenerationsregistret)
- Patientregistret, slutenvård (alla patienter som vårdats i slutenvård, inpatientvård)
- Patientregistret, öppenvård (patienter i specialistvård, 2001-)
- Lagförda registret: kriminalitet
- Utbildning (åk 9, Utbildningsregistret)
- Socioekonomiska variabler (Folk och Bostadsräkningarna, LISA)

Centre for Health
Equity Studies

Studiepopulationer; Personer födda i Sverige 1973-78; där

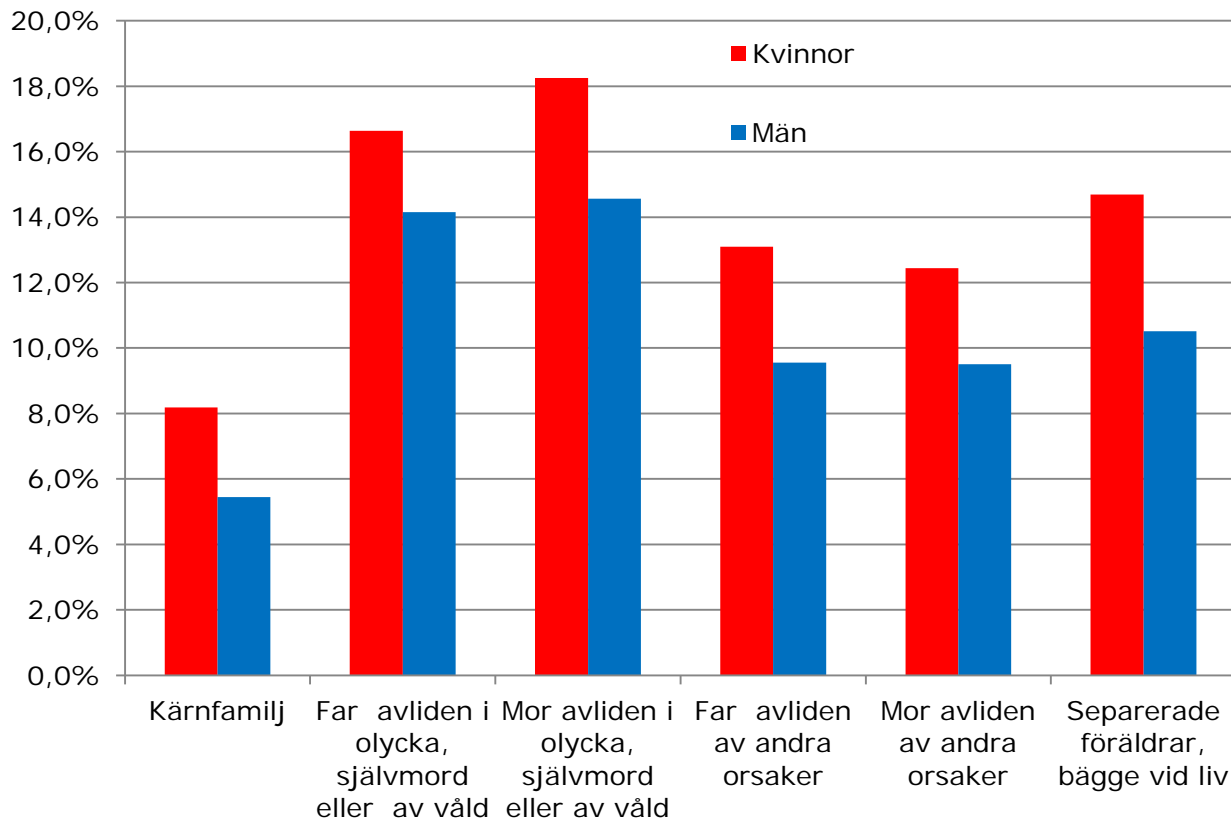
(1) Förälder/föräldrar avlidit innan personen fyllde 18 år

(2) Föräldrarna separerat innan personen fyllde 18 år

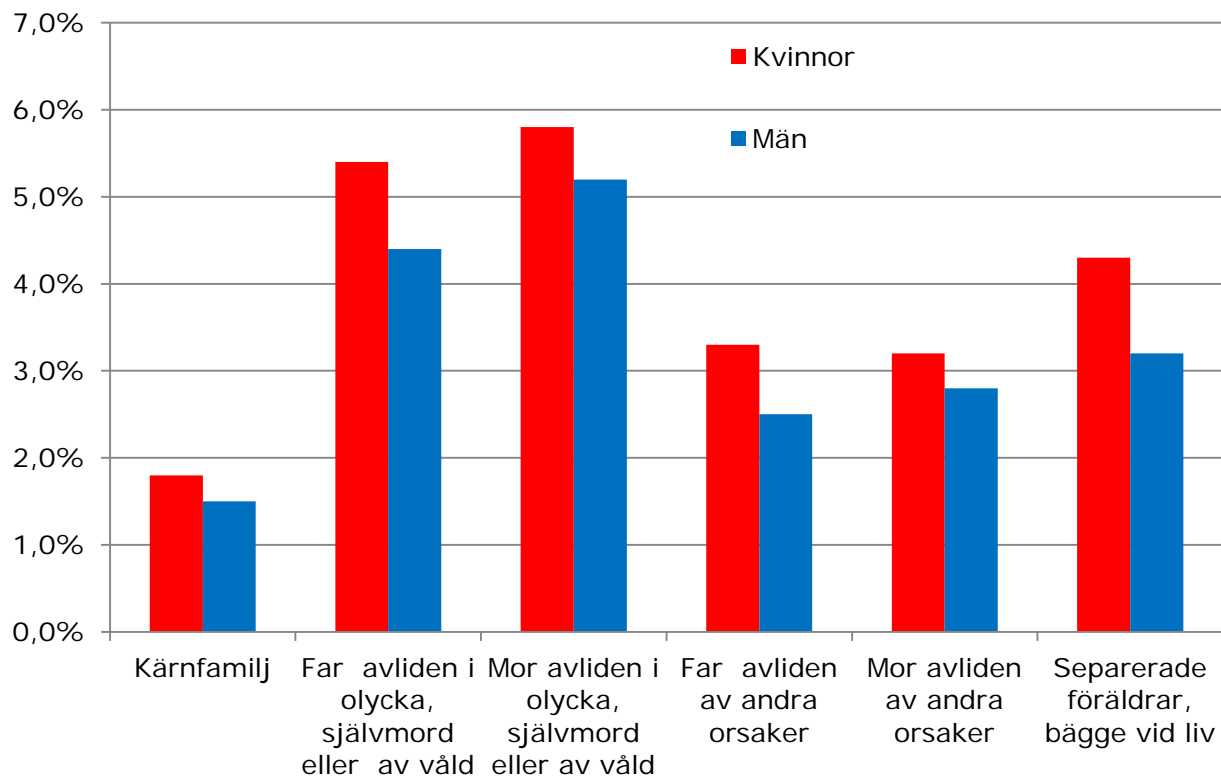
(3) Kärnfamilj, ingen avliden förälder eller separation före 18 årsdagen

Uppföljning från 18 års ålder till 2008 (30-35 års ålder).

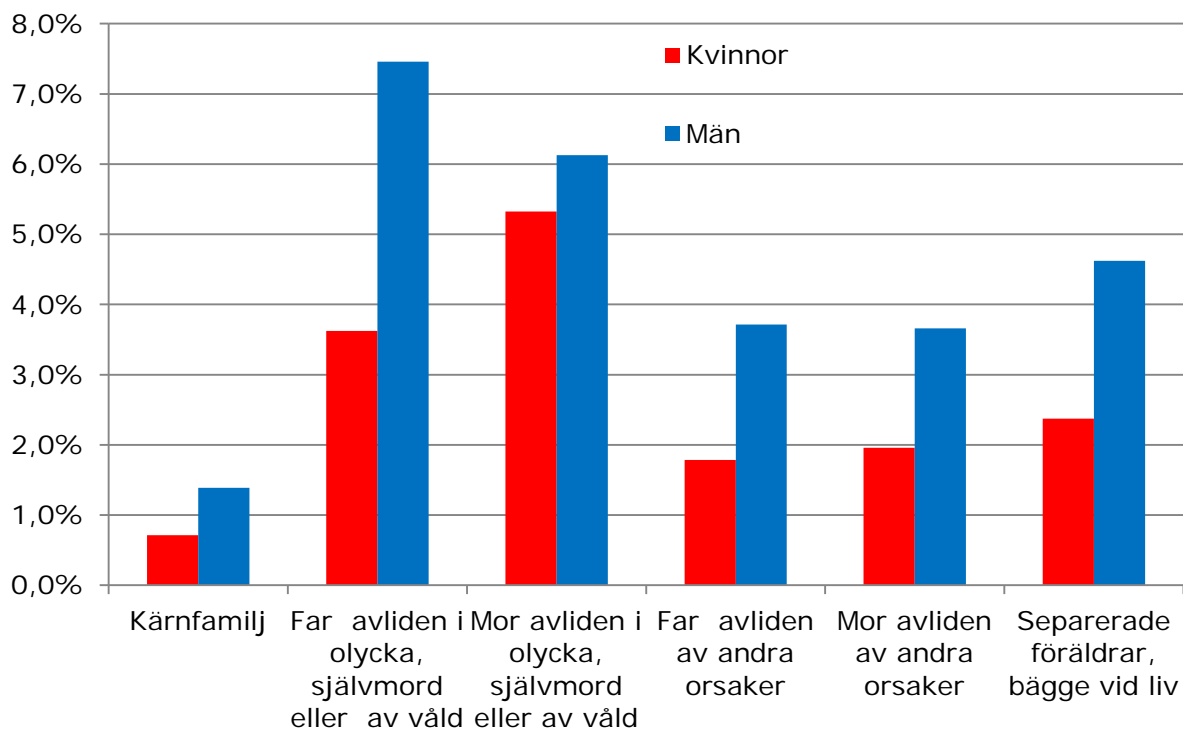
Psykiatrisk öppen och/eller sluten vård från 18 års ålder.

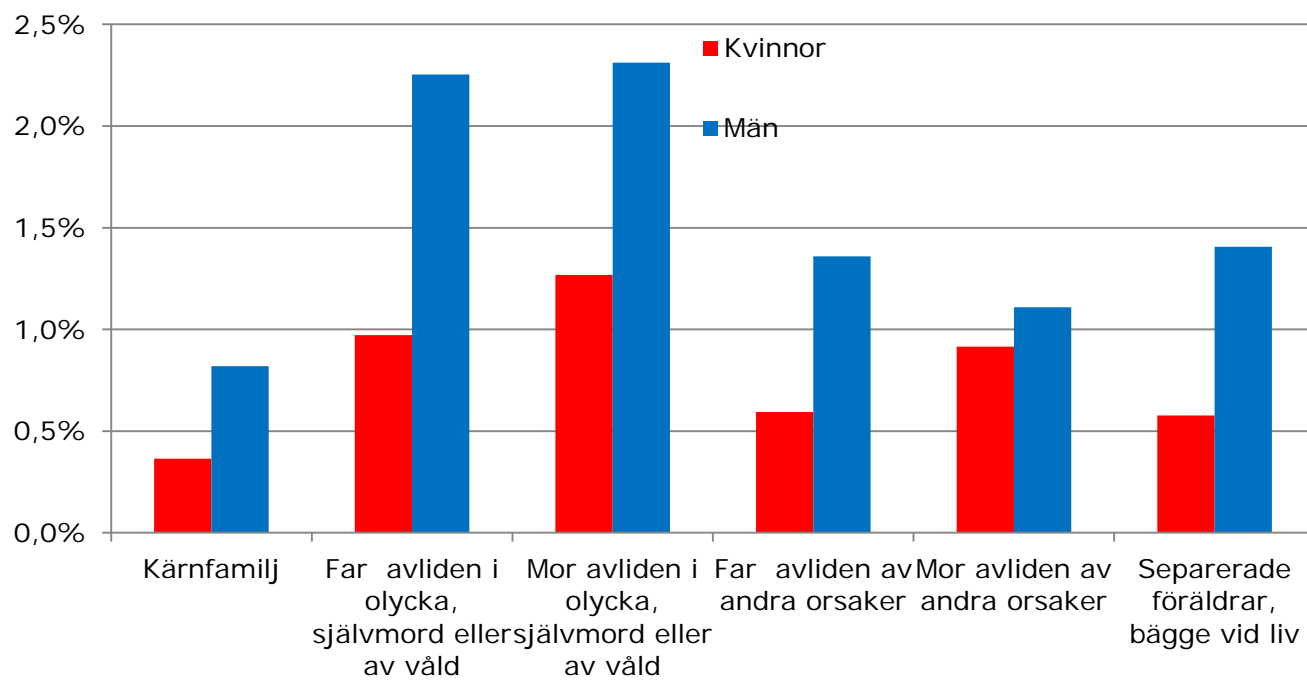
Självordsförsök från 18 års ålder.

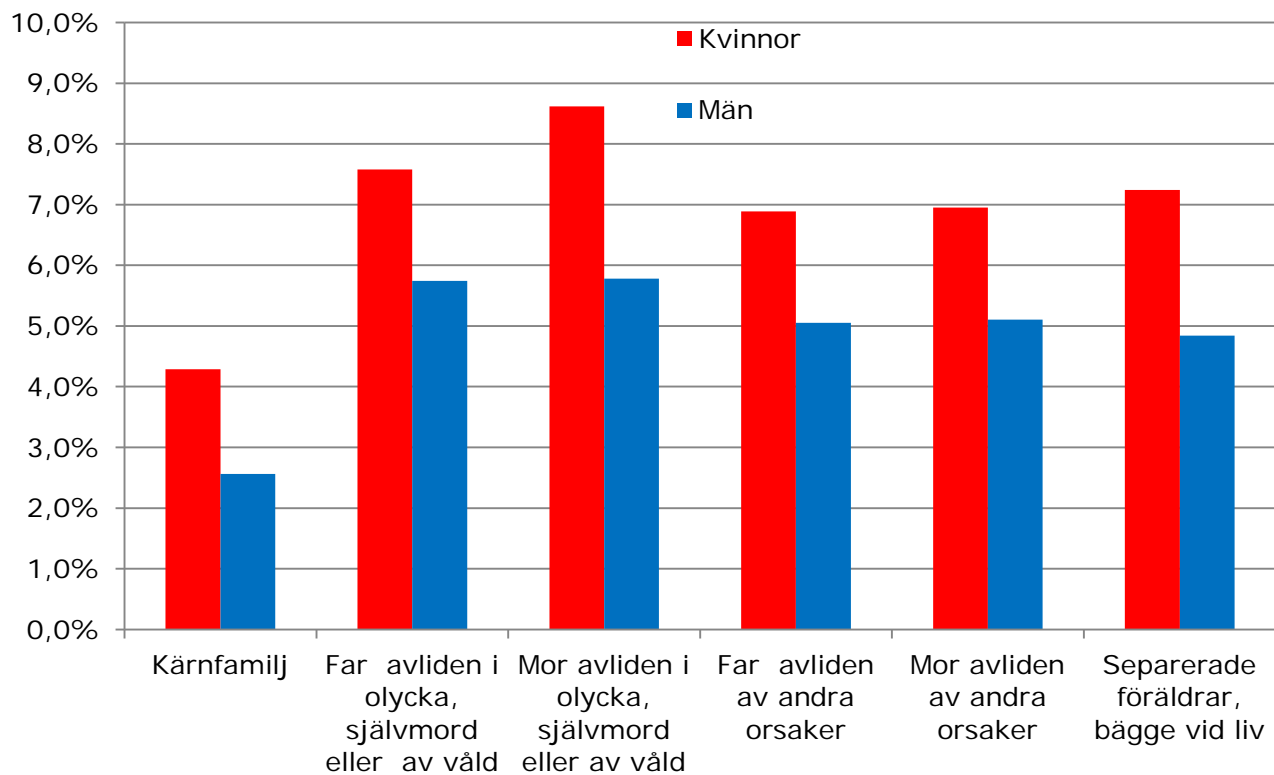
Inneliggande och/eller öppen vård på sjukhus med diagnos som indikerar alkohol- eller narkotikamissbruk

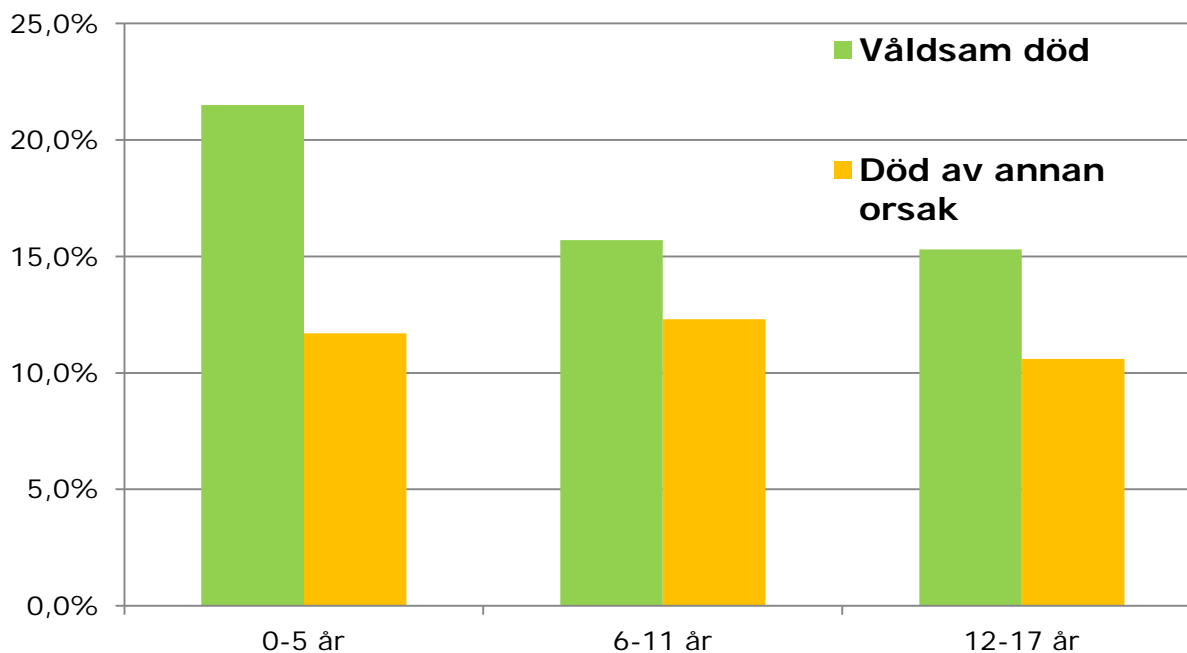
Mortalitet efter 18 års ålder

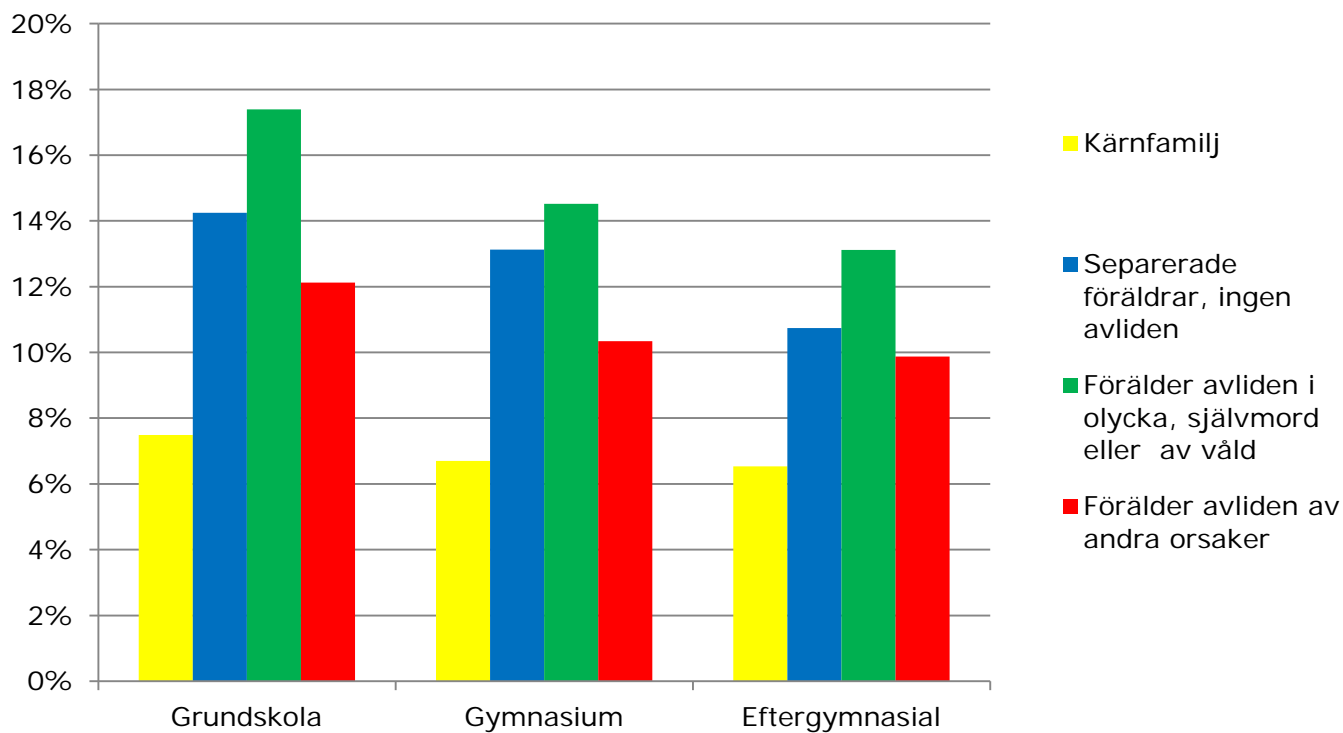
Kronisk sjukdom eller funktionshinder enligt inkomster 2008, vid 30-35 års ålder.

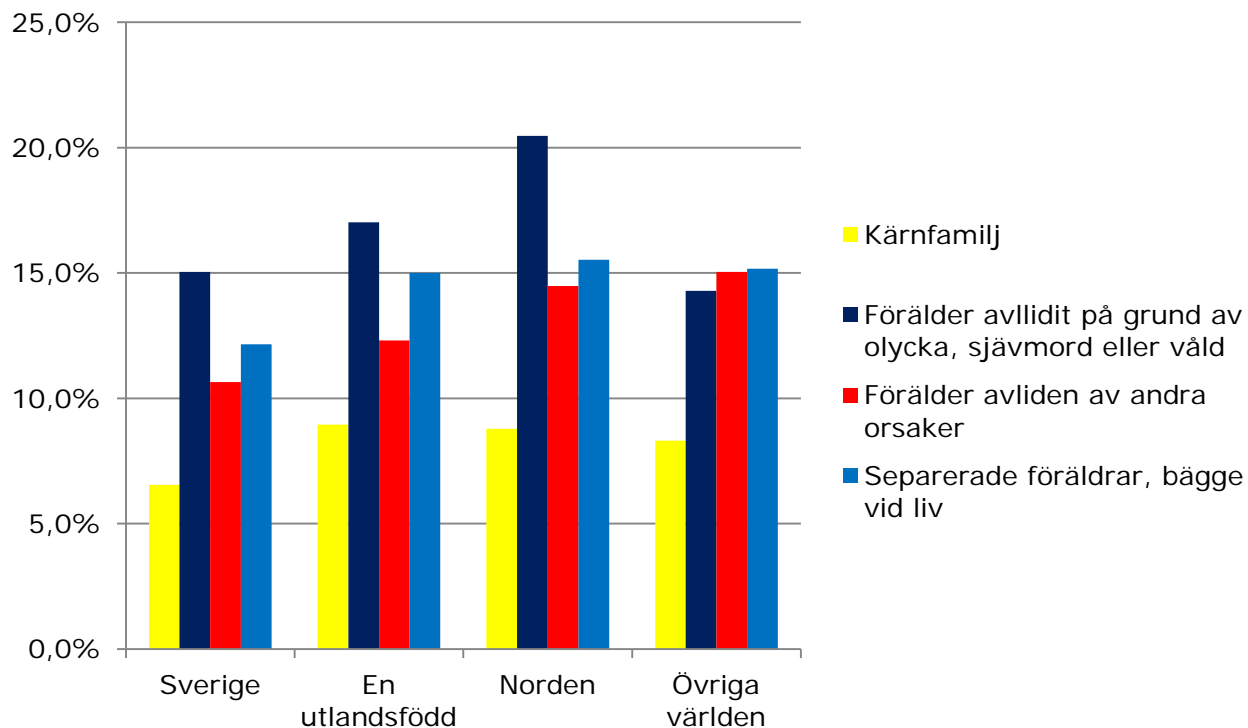
Psykiatrisk öppen och/eller sluten vård från 18 års ålder i förhållande till barnets ålder vid moderns dödsfall.

Psykiatrisk öppen och/eller sluten vård från 18 års ålder i förhållande till den överlevande föräldrarnas utbildning.

Psykiatrisk öppen och/eller sluten vård från 18 års ålder i förhållande till föräldrars födelseland.

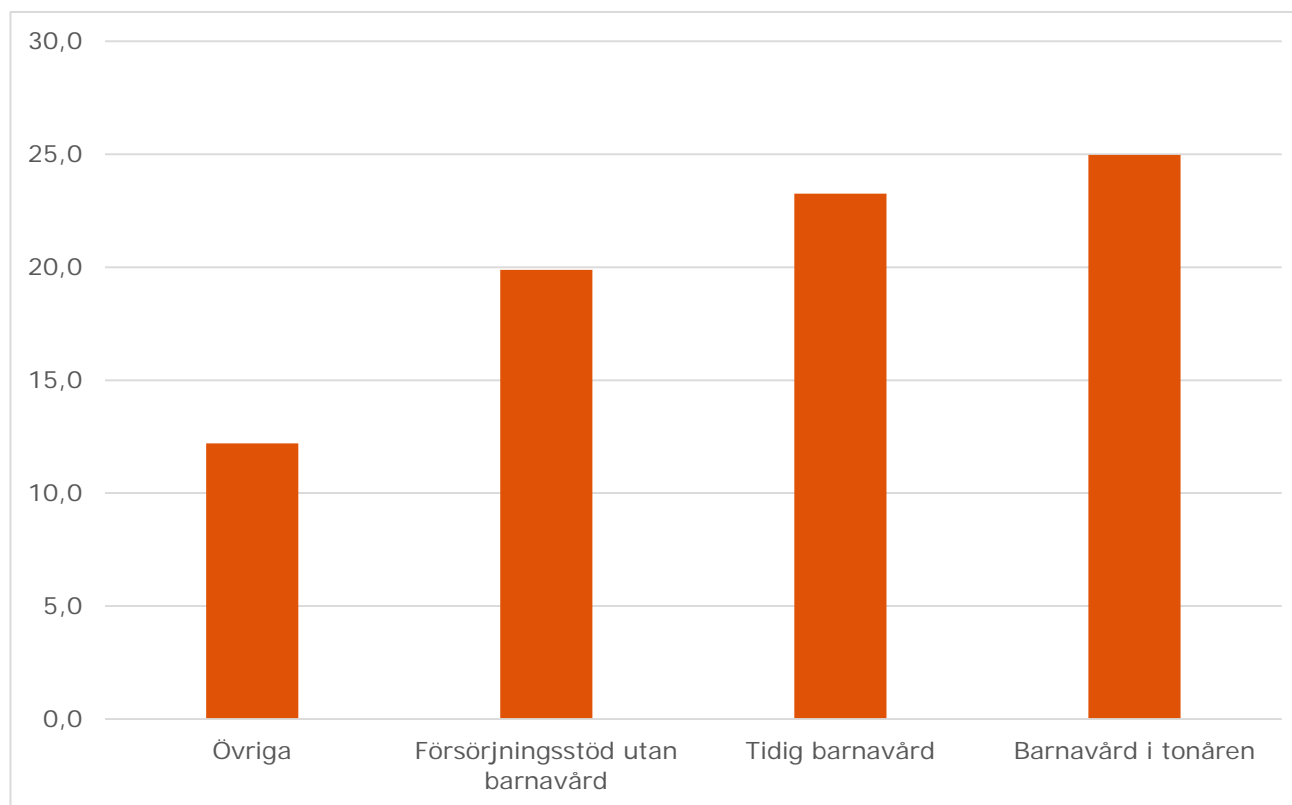

Centre for Health
Equity Studies

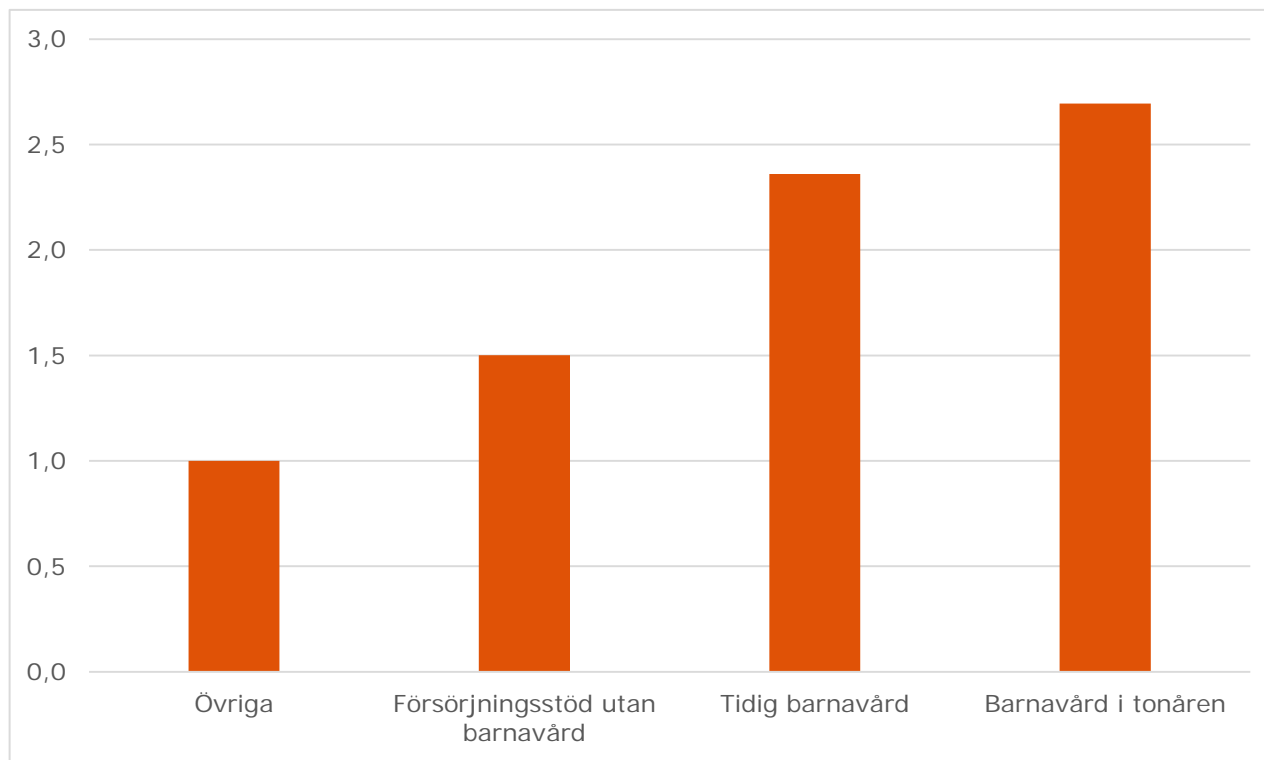
Barn som är placerade under lång tid (>5 år) i samhällsvård

- 20,4% förlorar en förälder i dödsfall innan arton år
- Ytterligare 2,5% förlorar bägge föräldrarna

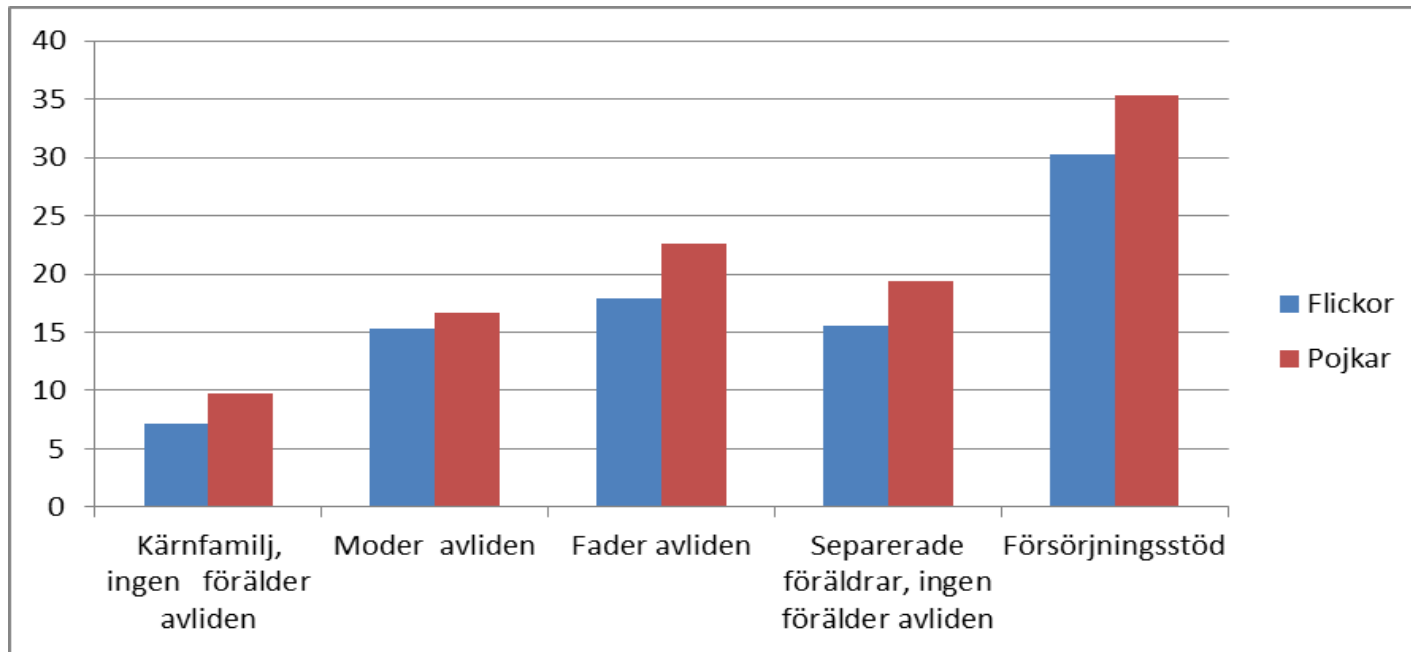
Psykiatrisk öppen och/eller sluten vård efter 18 års ålder

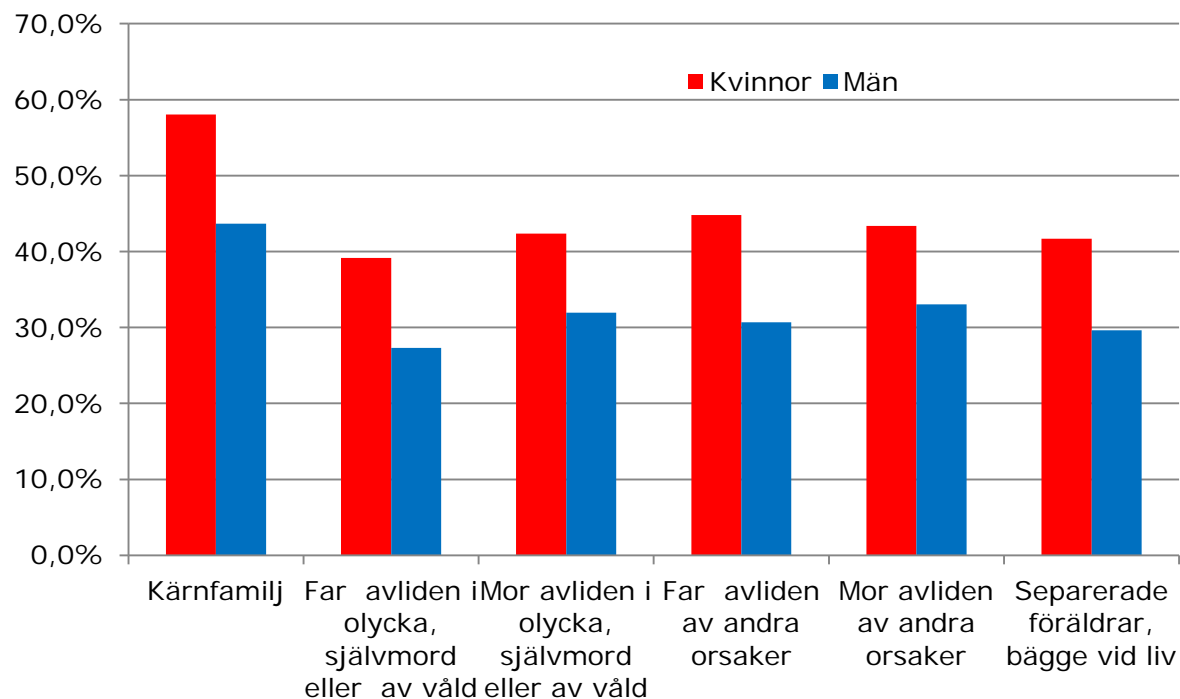
Mortalitet efter 18 års ålder hos barn till avlidna föräldrar efter erfarenhet av samhällsvård och försörjningsstöd i familjen

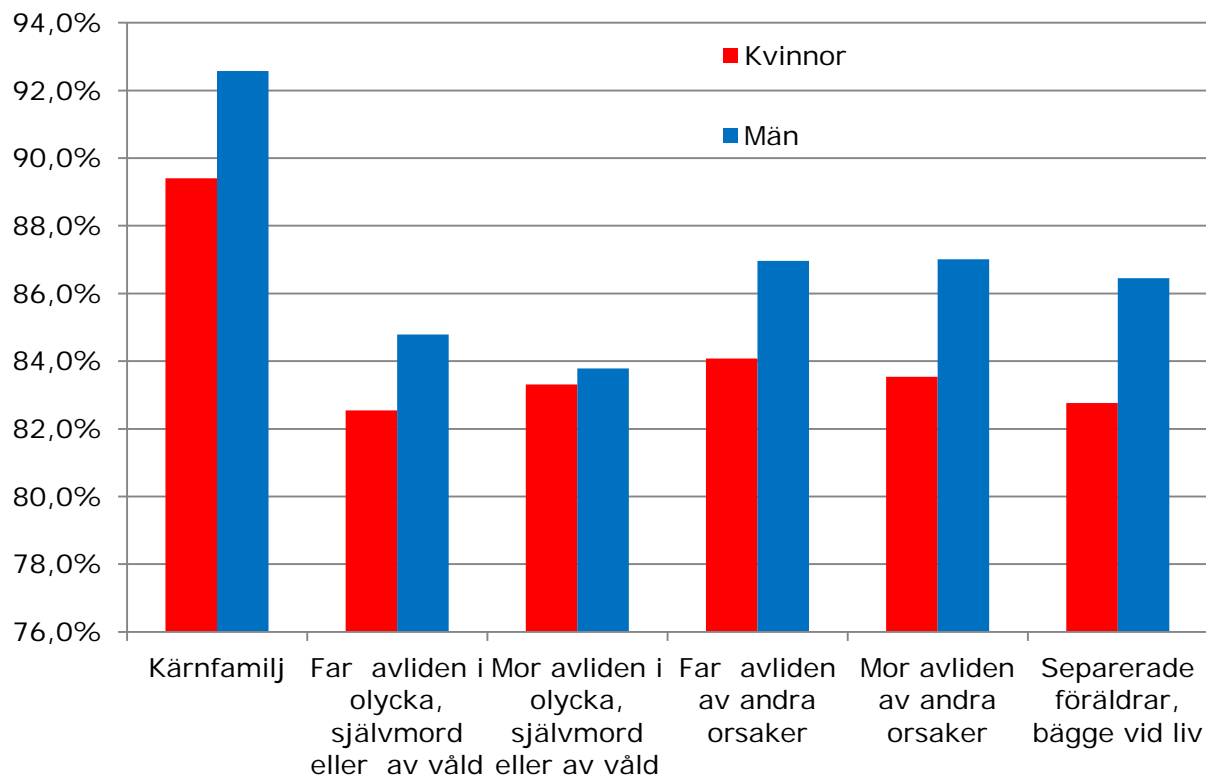
Procent utan gymnasiebehörighet från årskurs 9 efter familjetyp och föräldrars död.

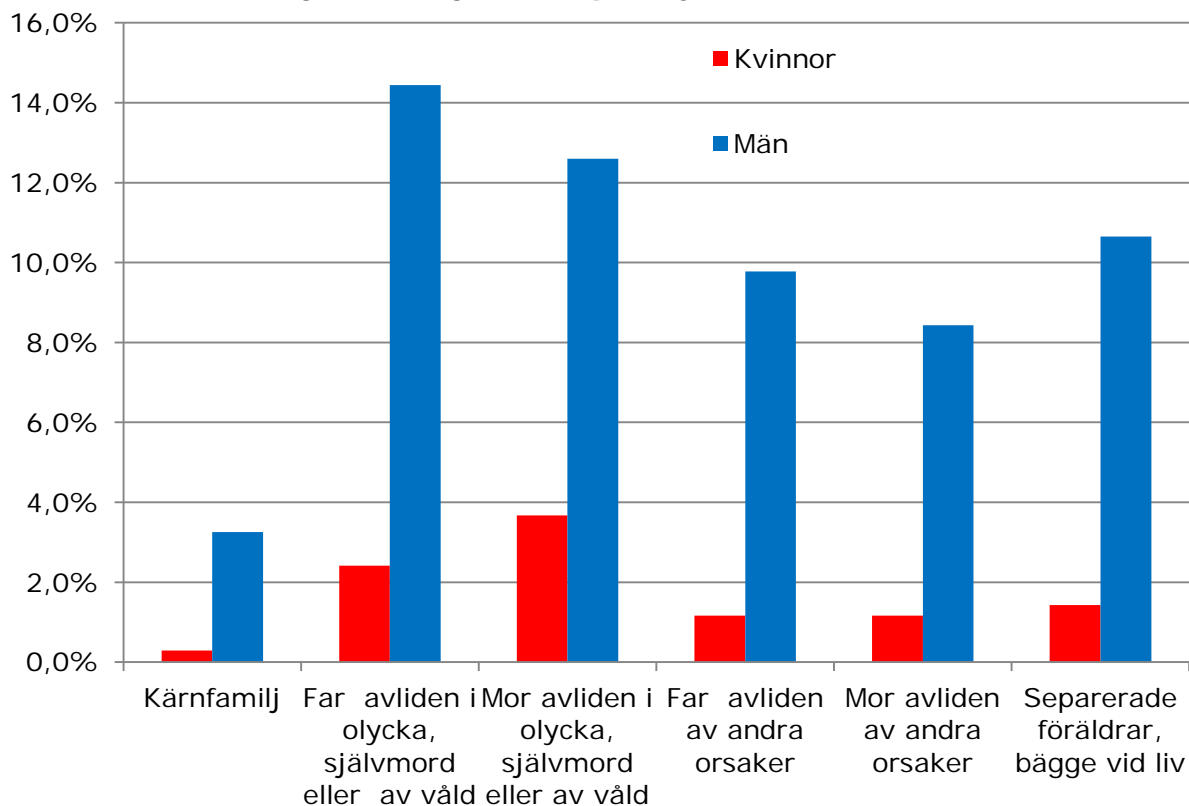
Procent som avslutat eftergymnasial utbildning år 2008.

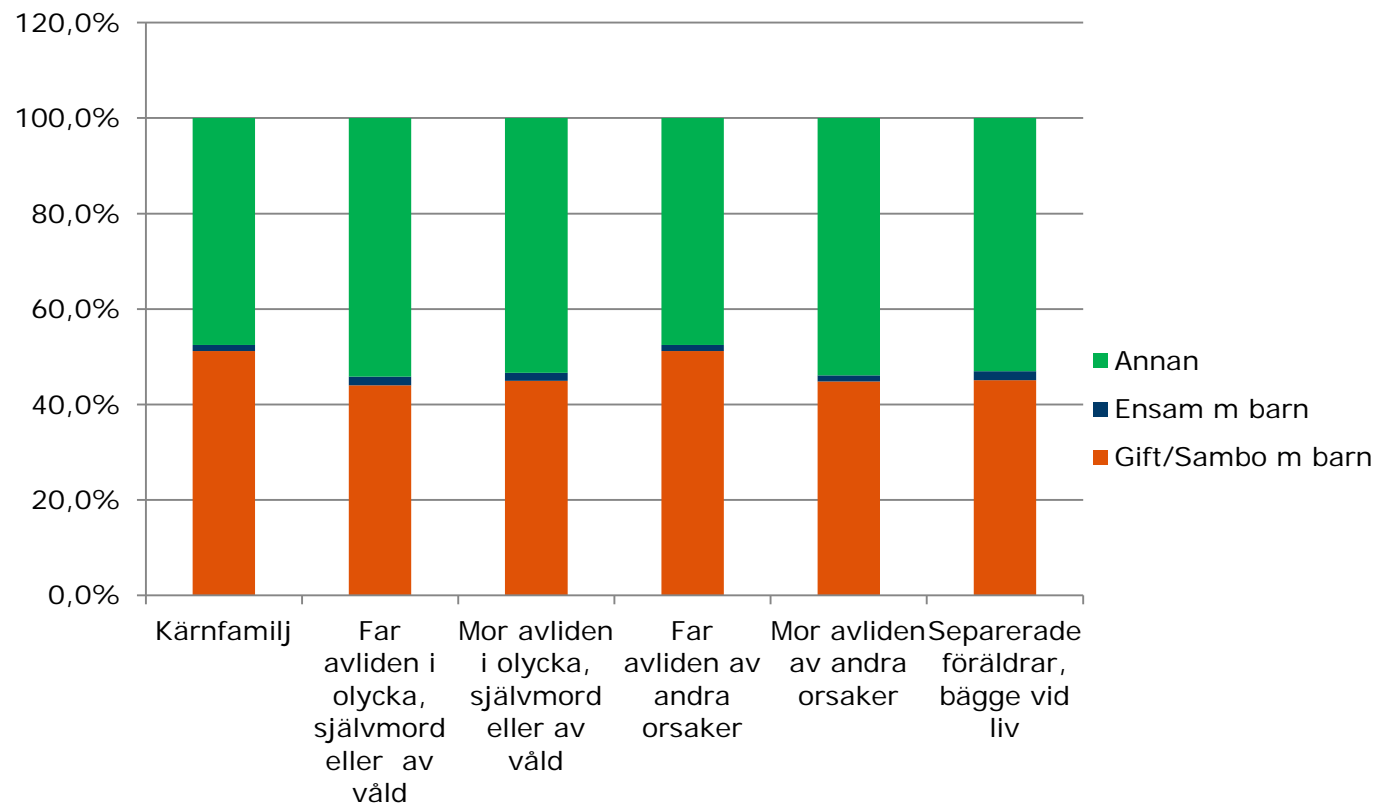
Procent som hade inkomst av anställning i november 2008

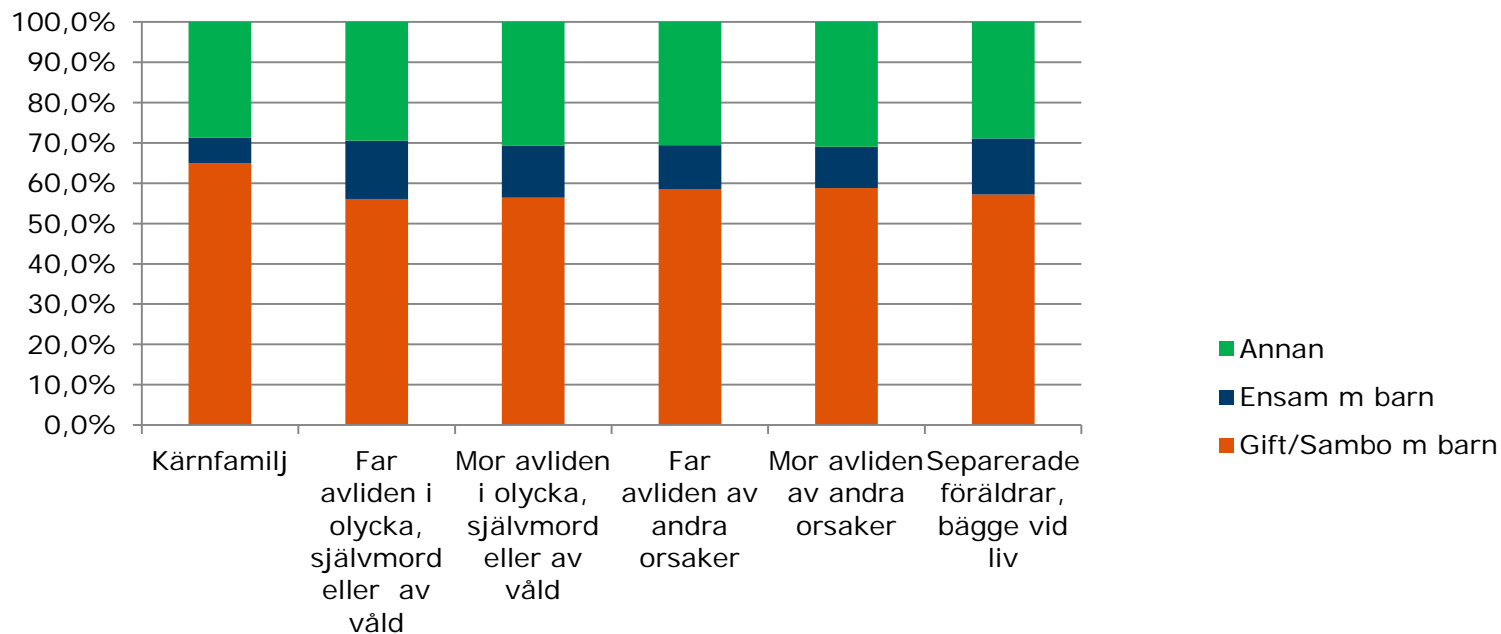
Kriminalitet: Procent som dömts till fängelse, rättspsykiatrisk vård eller skyddstillsyn som påföljd, efter 18 års ålder.

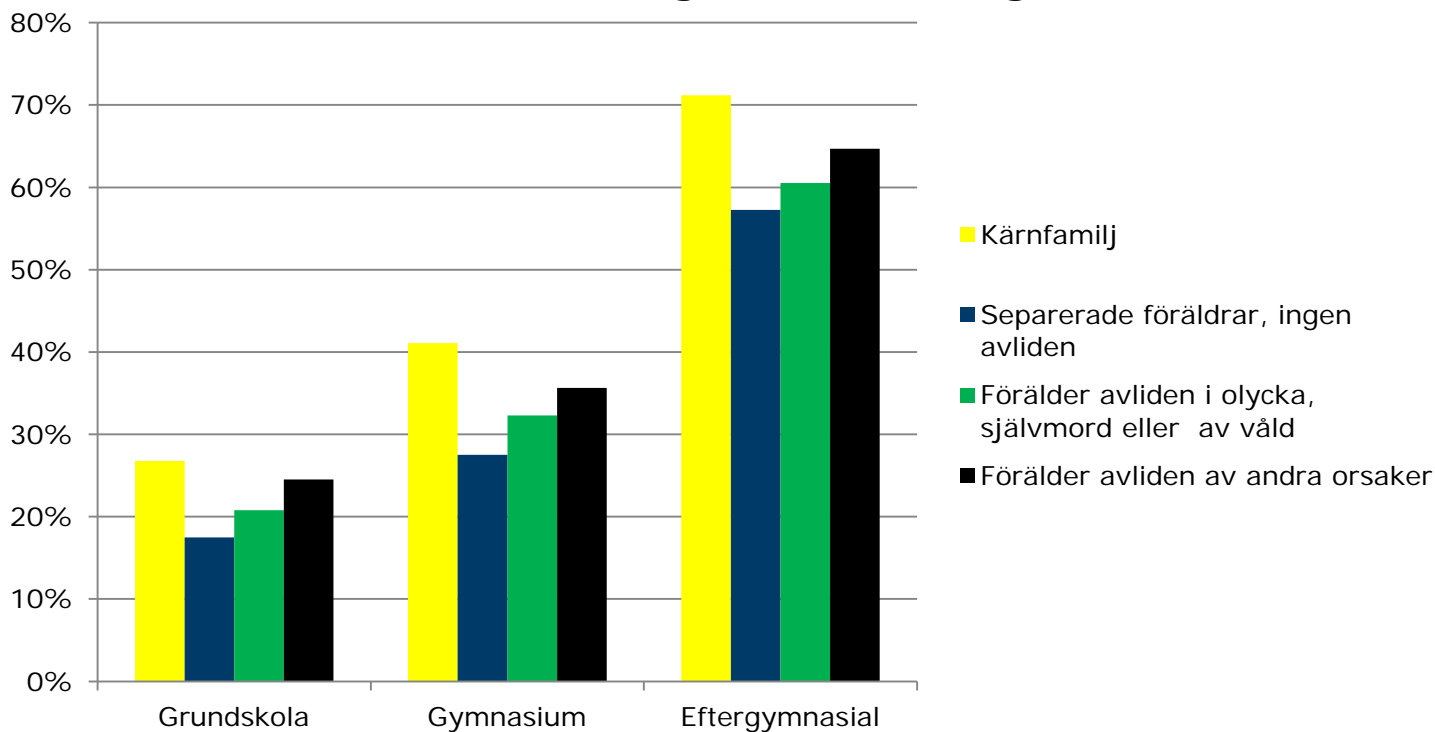
Familjesituation i december 2008: Män

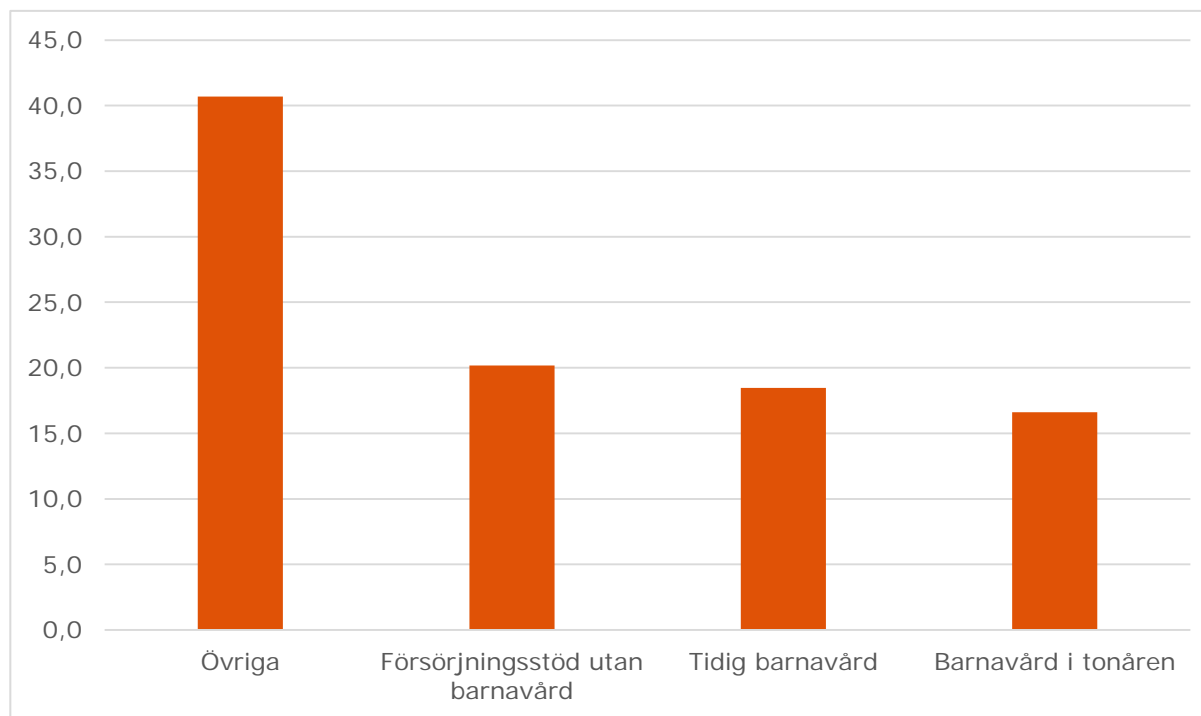
Familjesituation i december 2008: Kvinnor

Procent som avslutat eftergymnasial utbildning år 2008 efter föräldrars högsta utbildning

Procent som hade slutfört eftergymnasial utbildning efter erfarenhet av samhällsvård

Slutsatser (1)

- Att förlora en förälder under barndomen är förknippat med en ökad nivå av psykisk ohälsa och missbruk i vuxen ålder.
- Detta gäller särskilt plötsliga dödsfall hos föräldrar, som ofta är förknippade med missbruk och psykisk sjukdom.
- Flickor är särskilt sårbara om de förlorar sina mödrar före skolåren.

Slutsatser (2)

- Den psykiska ohälsan leder till en lägre arbetsförmåga och en högre dödlighet.
- Barn i samhällsvård har den högsta nivån av psykisk ohälsa

Slutsatser (2)

- Den psykiska ohälsan leder till en lägre arbetsförmåga och en högre dödlighet.
- Barn i samhällsvård har den högsta nivån av psykisk ohälsa

Slutsatser (3)

- Även barn till separerade föräldrar hade en påtagligt högre nivå av psykisk ohälsa (I denna 70-tals kohort)
- Kopplingen till psykisk ohälsa av föräldrars dödsfall är huvudsakligen oberoende av familjens sociala status... Men dödsfall hos föräldrar har en påtaglig social gradient...

Implikationer

- Stöd till barn vars föräldrar avlider plötsligt bör prioriteras.
- Handlingsplaner för stöd till överlevande barn behövs inom vård och socialtjänst.
- Glöm inte socialtjänstens barn!
- Svensk barn- och skolhälsovård behöver utveckla sitt arbete med särskilt sårbara grupper. Socialstyrelsens nyligen publicerade vägledning för BVC är ett steg på den vägen.

chess

Centre for Health
Equity Studies

Tack för uppmärksamheten!

anders.hjern@chess.su.se

Stockholms
universitet

Karolinska
Institutet

CHESS is a collaboration between Stockholm University and Karolinska Institutet.